

UTMANANDE DIALOG

– fördjupa dina elevers
kunskap och förståelse

James Nottingham
Jill Nottingham · Martin Renton
Översättning: Christian Nilsson

NATUR & KULTUR

Förlaget Natur & Kultur är en stiftelse som utan ägare kan agera självständigt och långsiktigt. Vårt mål är att genom stöd, inspiration, utbildning och bildning verka för tolerans, humanism och demokrati.

Natur & Kultur har valt att producera denna bok på FSC-märkt papper

(K) KOPIERINGSFÖRBUD!

Förlaget påminner om att detta verk är skyddat av upphovsrättslagen. Kopiering är förbjuden, utöver lärares begränsade rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt avtal och den mycket begränsade rätten till kopiering för privat bruk.

info@nok.se

www.nok.se

© 2016 Författarna och Natur & Kultur, Stockholm

Förläggare: Gerda Lundberg

Fackgranskare: Bosse Larsson

Textredigering: Stefan Lundström

Formgivning omslag: Seth Kapadia

Sättning: Blue Media

Första utgåvan, första tryckningen

Tryckt i Estland, 2016

ISBN 978-91-27-81749-4

7.

DIALOGSTRUKTURER

7.0 INLEDNING

DET HÄR KAPITLET tar upp några användbara strukturer för lärandet, som på olika sätt stärker arbetet med dialogformen. Vi tar upp:

- hörn
- par
- *EPA: Enskilt-Par-Alla* (och *TSU: Tänk-Skriv-Utmana*)
- åsiktslinjer och begreppslinjer
- talespersoner och pusselgrupper.

Alla dessa strategier är kraftfulla sätt att motivera dina elever att ge sig in i dialoger inriktade på samarbete. De är också enkla att genomföra i praktiken, och ger eleverna tillfälle att vara mer aktiva än de brukar vara i vardagliga dialoger.

7.1 DIALOGER TVÅ OCH TVÅ

Prata två och två

Att be elever prata två och två är så vanligt att vi knappast behöver förklara det. Det skiljer sig från *EPA: Enskilt-Par-Alla* på flera sätt: När du ber eleverna prata två och två får de sällan någon tid att först tänka, och får sällan berätta för de andra i klassen efteråt vad de kommit fram till. Du ber dem helt enkelt att vända sig till den som sitter närmast och prata om ett ämne, en fråga eller en annan uppgift. Huvudsyftet är att sätta igång tänkandet. Det sägs ibland att man inte vet vad man tänker förrän man gett uttryck för det. I den här formen får eleverna be varandra uttrycka sina tankar. På så sätt kan de upptäcka vad de redan tänker.

När de olika paren pratat en stund, kan du be dem att gå samman med ett annat par och sammanfatta vad de diskuterat. Be dem att uppmärksamma skillnader och likheter mellan vad som kom upp i de olika samtalen. Därefter kan man återgå till ursprungsparen eller kanske byta partners.

EPA: Enskilt–Par–Alla

Ställ en fråga till dina elever eller ge dem en uppgift. Ge dem därefter tid att tänka var för sig, och låt dem sedan diskutera med en kamrat och utveckla sina tankar en stund. Sedan ber du de olika paren att i tur och ordning berätta för hela klassen om samtalet så långt. Låt så många par komma till tals som tiden tillåter.

TSU: Tänk–Skriv–Utmana

En variant av EPA kan kallas *TSU: Tänk–Skriv–Utmana*. Ställ en fråga till dina elever eller ge dem en uppgift. Be dem att var och en för sig skriva ner sina första tankar och att sedan gå ihop två och två och läsa upp det de skrivit. Diskussionen i paren kan då fokusera på likheter och skillnader i det de skrivit.

Om du samlar in det skrivna efteråt kan det ge dig en nyttig inblick i hur eleverna tänker och ge uppslag för framtida lektioner.

7.2 ÅSIKTSLINJEN

Åsiktslinjer är användbara om man vill utforska innebörden i olika påståenden med hjälp av exempel. De kan också användas för att bilda sig en uppfattning om i vilken utsträckning det råder enighet eller oenighet, eller hur stark en viss övertygelse är.

Liksom med arbetssättet »åsiaktshörn« (se avsnitt 7.4), börjar man med att be eleverna att göra ett första ställningstagande. Därefter diskuterar de detta med de närmaste kamraterna utifrån de skäl de tycker sig ha för ställningstagandet. Skillnaden mellan åsiktslinjerna och »att välja hörn« är att denna form möjliggör mer nyanserade svar, då det är möjligt att jämföra olika grader av enighet och oenighet.

Åsiktslinjer ger eleverna tillfälle att:

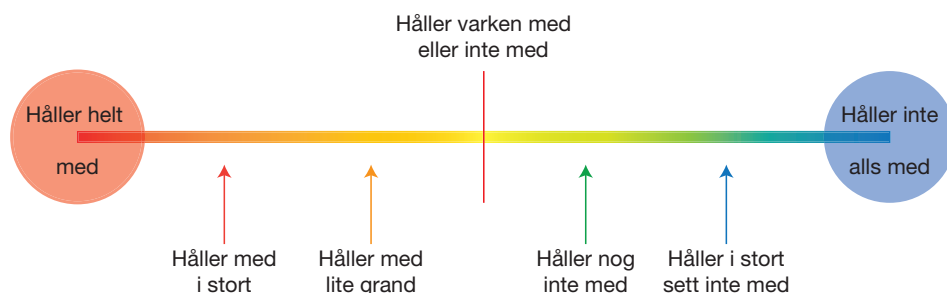
- bokstavligen visa var de står i en viss fråga
- få en åskådlig bild av spridningen av olika åsikter
- tänka kritiskt om sina egna och andras åsikter
- visa förändringar i sina åsikter genom fysisk förflyttning.

Att skapa en åsiktslinje

1. Skapa en »linje« tillräckligt lång för att alla elever ska få plats längs den. Markera den med ett rep eller ett snöre av något slag om du kan.
2. Markera ändarna med lappar eller andra tecken så att det framgår att den ena änden betyder »håller helt med«, och den andra »håller inte alls med«.

Tydliggör innebörden av några möjliga mellanpositioner (se figur 7) om du tror att det kan hjälpa eleverna att uttrycka olika grader av enighet och oenighet.

FIGUR 7: EN ÅSIKTSLINJE

3. Formulera ett påstående som uttrycker en åsikt om ett ämne dina elever för en dialog om. Se till att det är formulerat på ett tillspetsat sätt, så att alla ska kunna ta ställning till det. Nedan följer några exempel:
 - Vi borde fira jul fyra gånger om året.
 - Vi borde börja varje dag i skolan med en dubbeltimme idrott.
 - Alla mobbare borde stängas av från skolan.
 - Man borde straffa mobbare genom att ta ifrån dem deras mobiler i tre veckor.
 - Alla elever borde få varsin mobil gratis.
 - Det borde vara förbjudet att ta med mobiler till skolan.
 - Elever borde få betalt för tiden de går i skolan.
 - Man borde tvinga alla att äta åtta frukter eller grönsaker om dagen.
 - Alla hundar som betar sig aggressivt borde avlivas.
 - Man borde få ta körkort för bil när man fyller 16.
 - Tonåringar borde inte få åka med i en bil som körs av en annan tonåring (eftersom detta är en av de vanligaste dödsorsakerna för ungdomar mellan 16 och 24 år i i-länder).
 - Hamlet måste ha varit psykiskt sjuk.
4. Förklara för dina elever att du tänker ge dem ett tillspetsat påstående att tänka på. Berätta att de kommer att få en stund att fundera på hur de förhåller sig till det, och att du sedan kommer att be dem att ställa sig

någonstans längs linjen efter hur starkt de håller med eller inte håller med om påståendet.

5. När eleverna väl hittat sina platser längs linjen, kan du be dem att fråga sina närmaste »grannar« om vilka skäl de har för att stå där de står. Följande formuleringar kan vara till hjälp för att styra upp samtalet så att det snarare är utforskande (se avsnitt 2.6.1) än kumulativt (se avsnitt 2.6.3):
 - Vad tycker du?
 - Varför tycker du så?
 - Jag håller helt med dig, eftersom ...
 - Jag håller inte riktigt med dig, eftersom ...
 - Kan man inte se det här på ett annat sätt också?
 - Tänk om ...?
 - Har vi tänkt igenom alla möjligheter nu?
 - Vad är vi överens om?
6. En vidareutveckling av övningen är att be eleverna para ihop sig med någon från en helt annan del av linjen. Du kan låta eleverna själva hitta varandra, eller också kan du styra upp det som du kan se i figur 8.

FIGUR 8: ATT JÄMFÖRA ÅSIKTER LÄNGS EN ÅSIKTLINJE

Notera att vi har ändrat formuleringarna i ändarna till att »verkligt« respektive »absolut inte« hålla med – mest för att visa att man kan variera hur man uttrycker sig efter vad som låter rätt i sammanhanget.

7. Begrepp som är användbara för att få samtalet om åsiktslinjerna att fokusera på tänkande kan till exempel vara:

faktum	skäl	belägg	åsikt	antagande
övertala	pålitlig	hålla med	övertyga	inte hålla med
undantag	om-så	exempel	slutsats	argument

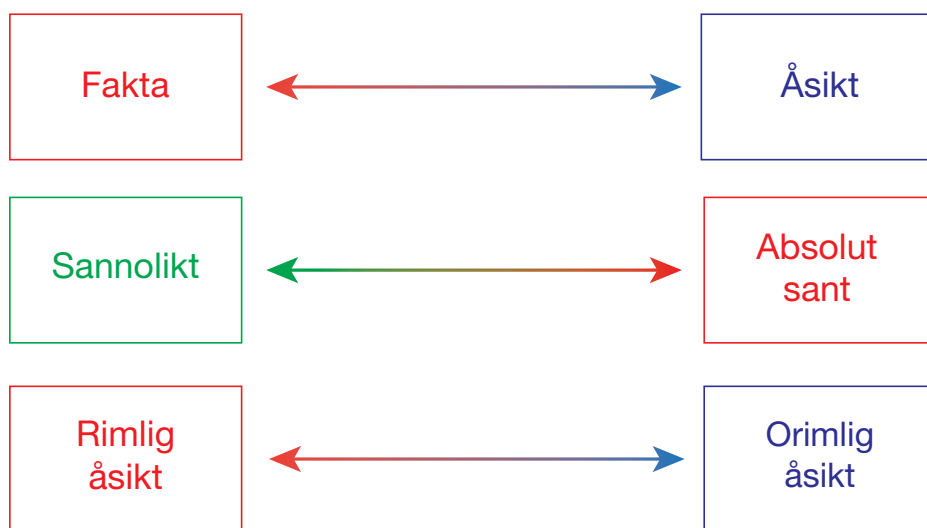
8. Alternativa sätt att ställa upp en åsiktslinje kan vara följande:

Alternativ 1: Läs upp ett påstående och be två eller tre elever berätta vad de anser om det. Be dem att placera sig på linjen och sedan be andra elever att ställa frågor om deras ställningstaganden. Frågorna kan handla om vilka skäl de har. De kan också föreslå alternativa perspektiv. Be eleverna på linjen att flytta på sig om de påverkas av de kommentarer och frågor klasskamraterna tar upp.

Alternativ 2: Kombinera åsiktslinjen med rollspel. Dina elever får då välja en karaktär och placera sig på linjen utifrån hur de tänker sig att denna karaktär skulle förhålla sig. Sedan får de svara på alla frågor utifrån denna roll.

Alternativ 3: Ge olika grupper olika typer av åsiktslinjer. Du kan till exempel dela klassen i tre grupper och ge dem följande åsiktslinjer:

FIGUR 9: VARIATIONER PÅ ÅSIKTLINJER

Ge därefter alla grupperna samma påstående att förhålla sig till, oavsett vilka poler deras åsiktslinje har.

Ett exempel: Utifrån påståendet »det är alltid fel att stjäla«, får den ena gruppen ta ställning till om detta är ett faktum eller en åsikt. Den andra gruppen får överväga om det är sannolikt eller absolut sant, och den tredje gruppen får fundera över om detta är en rimlig eller orimlig åsikt, det vill säga om det finns rimliga skäl för den. De tre linjerna kan ge upphov till intressanta diskussioner mellan grupperna.

Här följer några andra exempel på påståenden som du kan använda:

- Det är olagligt att stjäla.
- Robin Hood gjorde rätt när han stal från de rika och gav till de fattiga.
- Robin Hood var en moraliskt högtstående person.
- Att dela med sig är bra.
- Om en lärare tar något från dig och lägger bort under lektionstid, så är detta inte stöld.
- Under 2000-talet kommer fler människor att åka till månen än vad som skedde på 1900-talet.
- Religioner har varit grundorsaken till många krig.
- Solsken är nyttigt för dig.
- För mycket solsken är dåligt för dig.
- Seriemördare bör få dödsstraff.

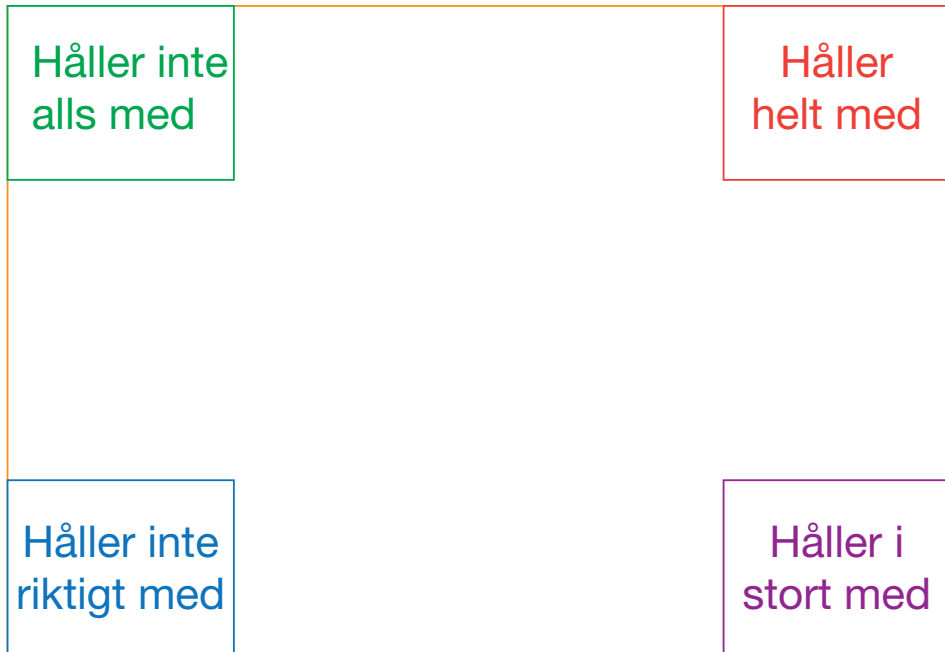
7.3 ÅSIKTSHÖRN

Åsiktshörn är ett verktyg som är ganska likt åsiktslinjer, och kan introduceras på samma sätt. Den stora skillnaden är att hörnen hindrar elever att placera sig i ett »varken-eller-läge«: Nu måste de välja ett av de fyra hörnen »Håller helt med«, »Håller i stort med«, »Håller inte riktigt med« eller »Håller inte alls med« (se figur 10 på nästa sida).

Efter att du presenterat ett påstående att ta ställning till ska eleverna ställa sig i det hörn som bäst motsvarar deras egen åsikt i frågan (se exemplen nedan). Gör klart att de måste välja ett av hörnen. De får inte stå någonstans i mitten, utan måste ta ett beslut om vilket hörn som är närmast deras åsikt. De får flytta sig från ett hörn till ett annat om de ändrar sig, men de får inte stanna mittemellan.

När eleverna väl har valt ett hörn, kan du be dem att diskutera sitt val med de andra eleverna i samma hörn. Därefter får en representant för varje hörn sammanfatta de viktigaste skälen som eleverna i »deras« hörn angett för sitt val. Detta ger eleverna en chans att få höra olika perspektiv på frågan.

FIGUR 10: ÅSIKTSHÖRN

Påståenden för åsiktshörn

Här följer ett antal påståenden som kan användas för att komma igång med åsiktshörnen:

- Det är fel att stjäla.
- Man bör inte prata med främlingar.
- Det borde aldrig vara några prov i skolan.
- Föräldrar som åker på semester med barnen mitt i terminen borde få betala böter.
- Elever borde få lyssna på musik under lektionstid.
- Dataspel med mycket våld påverkar unga människor negativt och borde därför förbjudas.
- Den stora stygga vargen var egentligen inte så stygg, bara missförstådd.
- Fotbollsproffs tjänar för mycket pengar.
- Revolutioner och kriminalitet växer båda fram ur fattigdom. (Aristoteles)
- Vi kan aldrig lösa de stora frågorna så länge ena halvan av mänskligheten hålls tillbaka. (Malala)

- Alla i hela världen borde vid sidan av sitt modersmål också lära sig tala spanska.
- Utbildning är det mäktigaste vapnet vi har för att kunna förändra världen. (Nelson Mandela)

Fördelar med åsiktshörn

(MARTIN) Jämfört med åsiktslinjer betonas i åsiktshörnen tydligare att det finns olika grupper som har olika åsikter. Det gör åsiktshörnen särskilt lämpade för att träna förmågan att argumentera och förklara, och använda språket för att försöka övertala andra.

Fördelarna med sådana övningar är att eleverna blir aktivt engagerade i att bygga upp en egen åsikt. Vi har funnit att arbetet med detta ofta gör att eleverna tar med sig en förståelse för de andras perspektiv och skäl under längre tid. Eftersom de aktivt bearbetar informationen – både fysiskt och kognitivt – sätter den djupare spår. Åsiktshörn har alltså tydliga fördelar, och jag använder dem ofta som ett slags förövning inför en skrivuppgift.

Be eleverna att göra en uppgift baserad på svaren som kommer fram under en omgång med åsiktshörn. Om man exempelvis väljer påståendet »Engelsmännen var emot slavhandeln«, så får eleverna först ställa sig i det hörn som bäst motsvarar deras åsikt, berätta om varför de tycker så, och lyssna på vad de andra säger. Därefter får de en skrivuppgift som utgår ifrån vad de fått sagt och fått höra, indelad i följande stycken:

Första stycket: Jag håller helt med om påståendet (att engelsmännen var emot slavhandeln), eftersom ... (ange det viktigaste skälet som kom upp i ditt hörn).

Andra stycket: Andra menar dessutom att ... (ange fler skäl som kom upp i ditt hörn).

Tredje stycket: Men alla håller inte med om detta. De säger ... (ange skäl som kom upp från hörnet som inte alls höll med).

Fjärde stycket: Andra har framfört argument som att ... (ange skäl från de två återstående hörnen).

Femte stycket: För att sammanfatta, så menar jag att även om andra säger att ... (välj ut ett viktigt motargument), så är min mening att ... (gör ett ställningstagande), eftersom ... (ange dina skäl).

En sådan struktur för skrivuppgifter kan stärkas, åtminstone med äldre elever, genom att man använder blädderblock eller post-it-lappar i varje hörn, där

eleverna får skriva ner sina åsikter och sina argument. Då kan hela klassen sedan gå runt och läsa, i stället för att bara tala och lyssna.

Sådana öppna, utmanande uppgifter väcker intresse och uppmuntrar till respekt för andras perspektiv. Du bygger då upp ett klimat där elever lättare uppfattar och värdesätter andras åsikter. Eleverna kommer att se dialoger och grupparbeten som värdefulla tillfällen att lära sig något. Använd mångfalden som en fördel. Be eleverna att reflektera över alla argument de får ta del av och uppmuntra dem att byta hörn om de vill. Då visar du eleverna att det är okej att lyssna på olika åsikter och att ändra sig. Att byta åsikt är ett tecken på att elevens tänkande och förståelse utvecklas.

När elever byter hörn är det ett bra tillfälle att ställa frågor om vad som fick dem att ändra sig. Du visar då hur man bidrar till elevernas språkutveckling och stödjer tanken att reflektion är en del av lärandet. Man kan ytterligare förstärka fokus på språket genom att ställa frågor som: »Vad skulle du säga om du ville få andra att byta till ditt hörn?»

Ytterligare en fördel med åsiktshörn är att de placerar läraren i en tydlig roll som medlare – som kan ställa frågor och ge stöd och uppgifter i lärandeprocessen, snarare än att leverera svar. Eftersom läraren är den enda personen som får lov att stå i mitten är hen den enda som »inte har tagit ställning«. Den positionen visar att lärarens roll är att understödja elevernas arbete, snarare än att vara källan till all kunskap.

7.4 VÄLJA HÖRN

Även denna struktur använder sig av hörn, men inte med fokus på olika åsikter utan snarare på hur man argumenterar för sina ställningstaganden. Utgångspunkten kan liksom tidigare vara påståenden, men också frågor, begrepp, situationer, bilder och så vidare.

Till exempel:

- Välj den fråga du helst vill diskutera (av de fyra, representerade av hörnen).
- Välj det påstående som är närmast (eller längst ifrån) din egen åsikt.
- Välj det begrepp du helst vill utforska eller formulera frågor om.
- Välj vilken av dessa situationer du helst skulle vilja befinna dig i.
- Välj det ämne du tycker är viktigast.
- Välj den bild du tycker bäst om.

Exempel för yngre elever

Placera foton på något drickbart (till exempel vatten), någon snabbmat (pizza), solen, och en frukt i de fyra hörnen (ett i varje hörn). Ställ sedan följande frågor:

1. Vilken av dessa är nyttigast?
2. Vilken av dessa skulle dina föräldrar säga att du inte ska ta för mycket av?
3. Vilken skulle du vilja ha mycket av på ett kalas?
4. Vilken vore trevligast på en skoldag?
5. Vilken vore trevligast när du är ledig?

Exempel för äldre elever

Placera foton eller målningar som visar olika slags boende i de fyra hörnen (en ensam stuga, en liten by, en stad, en storstad). Ställ sedan frågor som till exempel:

FÖR FOTON PÅ BOSTÄDER

1. Var är det mest sannolikt att du kommer att hitta lyckliga människor?
2. Var är det bäst att bo när man är ett litet barn? En förälder? En gammal människa?
3. Var kommer du att höra mest ljud under dagen? Under natten?

FÖR MÅLNINGARNA

1. Vilken uttrycker mest ledsamhet? Mest glädje?
2. Vilken tror du tog längst tid att måla?
3. Vilken tar tydligast ställning? (när det gäller ämnen som till exempel feminism, krig, politik ...)

Ge eleverna tillräckligt med tid att överväga sina val. Uppmuntra dem att röra sig runt i rummet medan de tänker. Be dem sedan att gå till »sitt« hörn och berätta för de andra som valt samma hörn varför de gjorde detta val. Om det är många elever i ett visst hörn, kan du be dem att dela upp sig två och två eller i grupper om tre. Efter en liten stund får en talesperson från varje grupp berätta om vad som kommit fram. När grupperna gör detta i tur och ordning kan du uppmärksamma likheter och skillnader i de skäl de anför. Ge särskild uppmärksamhet åt motsägelser eller inkonsekventa resonemang.

Fördelen med denna form är att det blir rörelse i rummet och därför en annan dynamik (och kanske andra tankar) än den vanliga. Den ger också tillfälle att uppmärksamma de olika åsikterna i klassen.

7.5 TALESPERSONER

Ett av problemen med dialoger i små grupper är att en del elever kan dra sig undan om de upplever att ingen lyssnar på dem, eller om en annan deltagare är alltför dominant. Talespersoner är ett sätt att minska risken för detta.

Börja med att dela upp eleverna i grupper om tre eller fyra, och ge deltagarna varsin siffra (1, 2, 3, 4). Om det blir någon grupp med färre deltagare än de andra ger du en av deltagarna i den gruppen två siffror.

Ge grupperna en fråga att diskutera.

Efter en stund ber du alla grupperna att ta en paus och rikta uppmärksamheten mot dig. Nu säger du en av siffrorna, till exempel »tre«. Då får alla »treor« rapportera om vad de diskuterat i sina grupper.

Om de diskuterat mer än en fråga kan elever med andra siffror få rapportera om de olika frågorna.

Att det så tydligt är slumpen som avgör vem som blir talesperson motiverar alla till att vara förberedda och att hjälpa varandra att förbereda sig att svara. Det är dessutom ett tidseffektivt sätt att ha en diskussion där alla deltar.

7.6 PUSSELBITSGRUPPER

Pusselbitsgrupper är ett annat bra sätt att motverka att elever drar sig undan från att delta i dialogerna. Genom att ge varje elev en »pusselbit« av informationen klargör du att alla är beroende av varandra för att lyckas genomföra uppgiften.

Pusselbitsgrupper är ett verktyg som utvecklats av psykologen Elliot Aronson för att försvaga gruppbildningar baserade på etnicitet. Nedan följer en lätt bearbetad beskrivning av arbetssättet från hemsidan »Jigsaw Classroom«³⁶.

Pusselbitsgrupper i åtta enkla steg

Ett: Dela upp din klass i »hemgrupper« med fem elever i varje grupp.

Två: Dela upp aktiviteten i fem områden. Om du till exempel ska hålla en lektion i historia, och vill att eleverna ska lära sig om Anne Frank, kan du dela upp en kort biografi över hennes liv i fem avsnitt: (1) familj och tidig barndom, (2) uppväxt fram tills hon gömde sig, (3) livet som gömd, (4) arrestering, deportation och död, (5) arvet efter Anne Frank.

Tre: Ge varje hemgrupp ett av de fem områdena. Ge dem tid att ställa frågor till varandra, diskutera svåra ord och göra anteckningar.

Fyra: Ge varje elev i de respektive hemgrupperna en siffra från 1 till 5.

Fem: Alla »ettor« bildar en ny grupp, alla »tvåor« en annan och så vidare. Dessa grupper kallas »expertgrupper«.

Sex: I expertgrupperna presenterar nu eleverna i tur och ordning sitt respektive område för de andra. Genom att lyssna på de andra får alla nu en bild av helheten.

Sju: När alla har fått göra sin presentation i expertgrupperna, går eleverna tillbaka till sina hemgrupper, och får där berätta vad de lärt sig av de andra.

Åtta: Varje elev vet nu ganska mycket om sitt eget område, och en del om helheten. Ordna gärna frågesport för att eleverna ska se hur mycket de lärt sig i dialog med varandra.

7.7 KLUSTER

Gruppindelningar där eleverna hittar varandra genom att bilda meningsfulla kluster sätter snabbt igång engagerade dialoger om ett tema eller ett begrepp. Det är också ett bra sätt för att få eleverna att bilda nya konstellationer.

1. Ge varje elev ett kort med ett påstående eller ett ord som har att göra med det tema du vill fokusera på. Om ditt tema till exempel är »väder«, kan du göra följande kort:

Soligt	Vattensystem
Regn	Hagel
Snö	Is
Avdunstning	Insjö
Nederbörd	Hav
Utdunstning	Vegetation
Kondens	Jordmån
Avrinning	Blåst

Om du bara vill dela upp eleverna i slumpmässiga grupper, och inte har ämnet i fokus, kan du till exempel använda följande »sportkort«:

Fotboll	Badminton
Cricket	Löpning
Handboll	Häcklöpning
Baseboll	Cykling
Tennis	Rodd
Simning	Segling
Ishockey	Klättring
Karate	Fallskärmshoppning

2. När alla elever har läst sina kort kan du fråga om alla förstått vad det står på dem eller om de har några frågor. Därefter kan du be dem att leta upp kopplingar till andra kort. När de väl hittat kopplingar ska de försöka bilda meningskluster. Om en grupp blir för stor kan du be dem att dela upp sig i undergrupper.
3. Eleverna ska tydligt kunna beskriva sambandet mellan korten i gruppen. Om de har till exempel korten Regn, Snö och Hagel ska de kunna förstå att det gemensamma är »typer av nederbörd«. Om gruppen har korten Simning, Karate, Löpning, Häcklöpning ska de kunna benämna kriteriet som »sporter där man inte behöver en boll«.

Allt det här är såklart bara exempel. Eleverna kan ha bildat helt andra kluster. Eller rentav de kluster vi redan nämnt, men med ett annat kriterium (Regn, Snö och Hagel kan till exempel benämnas som »vatten i olika tillstånd«).
4. När alla elever skapat kluster kan du utmana dem genom att ställa frågor om deras sätt att resonera, deras antaganden och val. Till exempel: »Varför har ni inte tagit med kortet X i er grupp? Det uppfyller väl ert kriterium?»
5. Använd sedan grupperna som bas för den dialogaktivitet du planerat.

7.8 SAMMANFATTNING

I detta kapitel har vi tagit upp olika strukturer som kan användas för att stärka arbetet med dialoger. De är enkla att organisera och ger eleverna tillfälle att prata på ett strukturerat sätt. Du kan till exempel ta vara på möjligheterna att förflytta sig i rummet eller att arbeta i andra grupper än de vanliga.

Exempel på frågor och interventioner som du uppmuntrar eleverna att själva ställa när de arbetar två och två eller i smågrupper kan vara följande:

- Vad tycker du?
- Varför tycker du så, har du några argument för det?
- Jag håller med dig om det, eftersom ...
- Jag håller inte med, eftersom ...
- Finns det något annat sätt att se på saken?
- Hur skulle det vara om ...?
- Har vi tagit upp alla möjliga vinklar nu?
- Vad är vi överens om?

Ord som det är viktigt att påminna om eftersom de tydliggör argumentationen är: faktum, skäl, belegg, åsikt, antagande, övertala, pålitlig, hålla med, inte hålla med, övertyga, undantag, om ...så, exempel, slutsats och argument.

7.9 NÄSTA STEG OCH VIDARE LÄSNING

Nedan följer några förslag på vad du kan göra för att få ut så mycket som möjligt av detta kapitel:

- Testa alla de olika verktyg vi presenterat i detta kapitel under olika lektioner de närmaste två veckorna.
- Skriv ner dina reflektioner om de olika verktygen i avsnittet »Verktyg och omdöme« sist i boken. Vilka verktyg fungerade bäst? Fungerade vissa av dem bättre för en del elever?
- Diskutera med dina kollegor om de har några förslag på variationer på de olika strukturerna. Tänk till exempel på hur *EPA* gick att variera i form av *TSU*.

Varianter på en del av de verktyg vi presenterat i kapitlet har fått stor spridning genom det som kallas »The co-operative learning movement«, särskilt genom Robert Slavins och Spencer Kagans arbete.

- I en artikel av Tzu-Pu Wang finns en kort sammanfattning av Slavins arbete. Den handlar om hur man kan använda olika samarbetsformer för att stärka lärandeprocesser och vi rekommenderar att du läser den. Ladda ner den här: <http://bit.ly/19oRNnB>
- Det finns flera användbara resurser online som tar upp hur man kan använda de verktyg Kagan har utvecklat. En bra överblick i bokform ger hans egen *Cooperative Learning Structures*.³⁷